

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Figurálního sochařství a medaile
/ škola Vojtěcha Míči

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Otisk
Imprint**

Vypracoval/a: Dagmar Kropáčová Morová
Vedoucí diplomové práce: doc. akad. soch. Vojtěch Míča
Oponent/ka diplomové práce: prof. PhDr. Marie Klimešová, Ph.D.

Akademický rok 2019/2020

Zdědila portrét po své matce

Stejná tvář, stejné tělo, stejné jméno. Stávám se něčím jako druhou šancí, stejným obalem, a přesto jiným nositelem energie. Můj obličej stojí mezi mými myšlenkami, emocemi a lidmi, kteří mě vidí a se kterými hovořím. Tváře inkarnací odhalují vnitřní chaos skrytý pod tváří mě samotné. Každá z těchto nehybných hlav představuje zlomek mé vlastní reality. Když jednu z nich odhodím, obrátím se hned k další...

Ponořuji se do svého davu, jako stéblo trávy tratící se v louce. Ztrácím se v anonymitě pohledů, vůní, gest, v dýchání stejného vzduchu, ve stejném proudění tekutin pod pokožkou. Stávám se buňkou toho neohraničeného organismu jako ostatní, kteří se již nechali pohltit a zbavit svého vlastního výrazu.

Téma otisk se řadu let prolíná v mé tvorbě a pokračuji v něm i ve své diplomové práci, která se dá rozdělit na dvě spolu úzce související části, a to na instalaci portrétů a soubor figurálních soch.

Když se zamyslím nad tím, co vlastně otisk znamená? Můžu říci, že jde o stopu, kterou zanechal „objekt“ při doteku do měkkého povrchu. A dále se ptát na otázku, co je vlastně myšleno „dotekem“, jestli se něco s něčím jen fyziky setkalo, nebo se jedná o úmyslné fyzické gesto, či lze otisk vnímat i na nemateriální rovině?

V loňském roce mě velice ovlivnila má práce Píseň o koni. Realizovala jsem koně, které vlastnila má rodina, kvůli tehdejšímu režimu byli koně vyvlastněni a později odvezeni na jatka. Při vytváření odlitku torza mne zaujala samotná forma negativu, její celková síla a verva toho, jakou změnou stávající polohy působila. Rozhodla jsem se proto využít procesu vytváření sochařské formy na již hotové sochy. Jakoby se najednou staly mým pevným prázdnem. Tím prázdnem, které se na jednu stranu stává až limitující pro mé další sochy. Vycházím tedy v obou případech z jednoho základu, který následně proměňuji v čase a vytvářím tak další fáze, které jsou pro mě tak naprosto jasnými a podstatnými, že je realizuji v dalších sochách.

Neustále pracuji s hmotou, díky níž hledám a definuji tvar. Využívám pravidel a postupů sochařské formy, které mi dopomáhají k přístupu, funkci tvaru, včetně formátu a materiálu. Dá se zde hovořit o určité sebereflexi, pravosti a pravdivosti, s jakou mírou docházím k soše, objektu a prostoru. Mám tím na mysli, že vědomě užívám proces odlévání, otisku a materiálu, kterými záměrně vrstvim, zvětšuji objem a ponecháním dělicích rovin podmiňuji siluetu soch.

Je mi velice blízké, že s podobným vyjádřením davu na psychologické rovině nemožného rozhraní persona versus individualita pracovala i sochařka Magdalena Abakanowicz, nebo z malby například James Ensor.

Model, fotografie, vzpomínka, tvar, forma, otisk, recyklace jsou pro mne základními body toho, jakým způsobem odvíjím své portrét. Ty realizuji podle lidí, které denně potkávám, nebo mě jakkoli ovlivnili. Začala jsem vytvářet i některé jen ze vzpomínek a fotografií. Se zbytky odsekaných forem, negativních otisků z předešlých portrétů, z nichž znovu vytvářím další tváře. Navazuji i nedokonalými tvary, které kopírují, nebo připomínají zdánlivě tvar obličeje a není to pro mne jen formální hra. Propojením všech těchto portrétů, objektů do neohraničené, nekončící mapy – instalace znázorňují letmý pohled na dav lidí, bytostí, které

i přesto, že divák nemusí poznávat, dokáže se s ním ztotožnit. Instalaci jsem záměrně zvolila jako nástěnnou kompozici vytvářející chaotické na sebe navazující hloučky, přesto spolu nekomunikující. Vytvářím tak jedno pohledovou možnost nahlížení na portréty stejně jako je tomu v obrazovém formátu. I přesto, že jsem každou podobu zachycovala pokaždé jiným způsobem, jako určitou osobnost v celkové kompozici, mají portréty působit jako spleť ne zcela zřetelných objektů a až po individuálním zájmu vnímat jednotlivé hlavy, kus od kusu.

Hlava se dívá, hlava vyjadřuje. Hlava, která se vždy nachází nad trupem nebo před ním, je jako první vystavena neznámému. Nese odpovědnost za zbytek těla, podává informace o prožitcích. Pokud je hlava oddělená od těla, stává se subjektem... je osvobozena od odpovědnosti... (Abakanowicz)

Jedna bytost v zástupu pohlaví, jedna socha a x fází. X soch a pokaždé se stává jiný nositel energie s jiným sdělením. Jako sdělení, jazyka beze slov, výmluvné obaly, schránky. Chtěla jsem zde konfrontovat člověka s ním samým, s jeho samotou uprostřed masy, fungující na bázi davu, náhody a poslušnosti, zvyků, tradic a rituálů. Je to stopa mne samotné při každém vrstvení, nanášení, při rozostření někoho tak konkrétního. Neustálé hledání toho správného tvaru pro odpovídající vyjádření mé představy, k tomu, co vidím jako východisko, jasný ideál... jen zastavit. Opírám se o realistický základ figury; na jedné straně jsem si zvolila profesionální mužský model, který je hrdý na jakékoliv projevy a řeč svého těla, oproti tomu stavím do kontextu krásnou, mladou dívku, schoulenou ve své nahotě a s váhavým výrazem. Tyto modely proměňuji ve své sochy, které jsou základem pro mou další tvorbu.

Betonový a litinový „Otisk“ jsou následnými etapami sochy stojícího muže. Modelací a nanášením hmoty rozostřuji skutečnou podobu, skrývám nahotu, ale přesto ponechávám zřetelnou stopu o tom, že vycházím z jedné bytosti. Záměrně zvětšuji objem a siluetu soch, volbou materiálu podmiňuji živost modelace, pevnost a váhu mužského těla.

Sedící dívku jsem realizovala jen ve dvou torzech, v obou případech se tak snažím znázornit, jakým způsobem na mě určitý model působil, vyzařoval, jeho křehkost a zranitelnost ženského těla, využívám průhledu a otevřenost sochy. Jedno torzo instaluji na židli, kde vyniká neúplně zachované tělo a samotný pohyb. Druhé torzo je další fází, kde opět pracuji s otiskem a vrstvou.

I přesto, že vycházím z konkrétních bytostí, anatomie, ve výsledku mi nejde o přesný přepis, jde mi o to skrze stopu dále pracovat se svými sochami v zachycení časové osy osobních prožitků, které nemusí být pro diváka zcela srozumitelné. Stačí, když ho vizuálně zaujmou, nebo v něm dokonce vzbudí nějakou emoci, vzpomínku.

Podle Aristotela jsou pamětní stopy jakýmsi obrazy — představami minulých skutečných vjemů, vytvářející a znovu vybavující se podle zákona časové a prostorové kontinuity, podobnosti a kontrastu (stopy dřívějších vjemů jsou v srdci jakožto v biopsychickém centru organismu určitým způsobem pořádány a rovněž jejich vybavování se děje podle určitého pořádku). Tyto stopy, jimiž se postupně zaplňuje rozum, jsou základem individuální zkušenosti. To je to, co mne upoutalo.

„Tím, jak se vzájemně ničíme, se vlastně obrozujeme.“ (Abakanowicz)

Dalšími významnými autory, zabývající se tématem otisku jsou například Eva Kmentová, nebo George Segal, oba pracovali ve své tvorbě s otiskem lidského těla. Ráda bych uvedla i sochaře Karla Hladíka, který používal také sochařskou formu a stopu otisku. I přesto že se setkávám tematicky s těmito autory, pojmám námět svým způsobem. Kdy na již sejmutý modelovaný otisk používáte syrovou expresivní formu, skrze další stopu hledám a konkretizuji nový povrch, tvar portrétů i figur.

zdroje:

3 sochařky, Správa Pražského hradu, 2008

Eva Kmentová, Galerie výtvarného umění Litoměřice, 2005

Magdalena Abakanowicz : život a dílo = life and work : Muzeum umění Olomouc 2011: výstava / text Magdalena Abakanowicz, Joseph Antenucci Becherer, Pavel Zatloukal

Můj manžel sochař Karel Hladík / Hladíková, Věra, Gallery 2002

Téma Eva Kmentová/ Eva Kmentová, Galerie výtvarného umění Litoměřice, 2004

Tělo, věc a skutečnost/ Petr Rezek, 2010

Tuchman, Phyllis. *George Segal*. Abbeville Modern Masters, 1983.

Sorabji, Richard / Aristotelés o paměti, (z angličtiny přeložil Martin Pokorný)--Praha : Petr Rezek 1995

<https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/lidske-vejce-egyptskym-kmentove>

http://amper.ped.muni.cz/~jonas/knihy/05_reprezentace_tela/rezek-telo-vec-skutecnost-m.pdf

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/122080/>

https://is.muni.cz/th/lwsas/Bezprostredni_Barbora_Stetinova.pdf